

психології, педагогіки. – 2011. – Вип.13. – С. 230-235. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2011_13_42

6. Масол Л.М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання: метод. посіб. / Л.М. Масол. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. – 178 с.

7. Неменский Б.М. Мудрость красоты: о проблемах эстетического воспитания / Б.М. Неменский. – М.: Просвещение, 1987. – 253 с.

Костиренко Л.О.

студентка,

Полтавський національний педагогічний університет

імені В.Г. Короленка

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ

Актуальними питаннями постають естетичне виховання й розвиток естетичної культури молодших школярів засобами українського народного танцю. Естетичне виховання дітей засобами хореографії здійснюється в установах позашкільної та шкільної освіти.

Естетичний розвиток людини – ставлення до навколишнього світу. Естетичні почуття – емоції, які викликає в дітей навколишній світ, переживання й усвідомлення їх з погляду краси, добра. Розвиток емоційної сфери – складний процес, бо молодші школярі ще важко усвідомлюють свої хвилювання, розуміють власне Я [6, с. 8]. Відповідно до цього, естетичне виховання – складова частина виховного процесу, безпосередньо спрямована на формування здатності сприймати й перетворювати дійсність за законами краси в усіх сферах діяльності людини [5, с. 315].

Метою естетичного виховання є високий рівень естетичної культури особистості, її здатність до естетичного освоєння дійсності. Найважливіше завдання – формування й розвиток естетичного сприйняття, яке складає основу естетичного почуття.

Проблеми щодо обраної теми розглянули: Бондаренко Л.А., Василенко К.Ю., Верховинець В.М., Голдріч О.С., Гусев Г.П., Гуменюк А.І., Забрєдовський С.Г., Зайцев Є.В., Шевчук А.С. та ін. Дослідники сформулювали критерії щодо основних умов розвитку творчих здібностей, виявили специфіку впливу засобів української народної хореографії на естетичне виховання молодших школярів, визначили особливості прояву творчих здібностей молодших школярів у різних видах діяльності.

У посібнику «Ритміка і танець в 1-4 класах загальноосвітньої школи» Людмила Анатоліївна Бондаренко наголошує на важливості та виховному значенні знять з ритміки й танцю молодших класів загальноосвітньої школи. Уроки хореографії допомагають розвиткові музикальності та почуття ритму дітей у спеціальних рухах певного музичного твору. Виробляє в учнів граціозність, підтягнутість, зростає культура поведінки. Отже, уміло поставлена хореографом робота у танцювальному колективі має допомогти виховати розвинену людину з високими духовними та фізичними якостями [1, с. 3].

Український народний танець молодші школярі можуть вивчати у загальноосвітніх середніх школах, школах мистецтв, будинках культури, бо в цьому віці, наголошують керівники колективів, краще починати знайомитися з основами народної хореографії [3, с. 6].

Робота із самодіяльним хореографічним колективом вимагає від керівника не лише вузькопрофільних знань, а й досвіду і здібностей педагога. Не можна обмежуватись лише розучуванням і постановкою танців. Необхідно регулярно й наполегливо виховувати учасників, а це вимагає складної всебічної підготовки керівника. Успіх його роботи залежить від якості підготовки до всіх занять, систематичної і клопіткої праці над підвищенням свого педагогічного й художнього рівня, а також загальної культури [3, с. 7].

Для конкретизації ми вважаємо доцільним виокремити такі засоби українського народного танцю: 1) українська народна танцювальна лексика; 2) українська народна пісенно-танцювальна та інструментальна танцювальна музика; 3) українські народні костюми.

Охарактеризуємо кожний засіб українського народного танцю [4, с. 38].

Українська народна танцювальна лексика – це окремі рухи, пози, із яких складається український народний танець. Методика виконання українського народного танцю є в працях таких теоретиків: А.В. Лопухов, А.В. Ширяєв, А.І. Бочаров «Основи характерного танцю», Г.П. Гусев «Методика викладання народного танцю», Є.В. Зайцев «Основи народно-сценічного танцю», Т.С. Ткаченко «Народний танець» та ін. Основоположником теоретичних засад українського народного танцю став Василь Миколойович Верховинець «Теорія українського народного танцю» (1919 рік), «Весняночка» – зібрано 156 українських народних ігор та пісень на різні теми. Автор описує повністю кожну гру з рухами, додає нотний матеріал, слова (вигуки дітей), малюнки з композиційними перебудовами. Наприклад: весняні – «Йди, йди дощику»; літні – «Ой у полі жито»; осінні – «Два півники»; зима – «Білесенькі сніжиночки» та ін. «Весняночку» можна використовувати на початкових етапах ознайомлення дітей із українським народним танцем, розвиваючи музичність, ритмічність й таким методом виховувати любов до Батьківщини, народної пісні, повагу до культури своїх предків [2, с. 10].

У формуванні танцюриста українського народного танцю відіграє значну роль вивчення танцювальної лексики різних етнічних регіонів України (Опілья, Слобожанщина, Полісся, Покуття та ін), ознайомлення дітей зі стилем та манерою виконання. Вихованці набувають знань, необхідних для творчого сприйняття і емоційного відтворення художніх образів.

У навчально-виховній роботі вчитель хореографії повинен дотримуватись таких принципів : науковості (опрацювання методичної та наукової літератури, відвідання майстер-класів, вебінарів хореографом та висвітлення на заняттях достовірної інформації); систематичності та послідовності («від простого до складного»); доступності (природовідповідність); принцип індивідуального підходу (вправи виконуються на початковому етапі у «чистому» вигляді, у подальшому додаються зв'язувальні рухи); емоційності навчання; демократизації, гуманізації; виховання здорової дитини (використовується принцип контрастів, тобто чередування різних за навантаженням вправ та елементів) та ін. Ці особливості принципів роботи з дитячим колективом дозволяють навчати гармонійно і прискорено,

покращити танцювальну підготовку. Із перших років навчання слід виховувати в дітей серйозність, свідоме ставлення до сприйняття матеріалу. Увесь процес навчальної діяльності має організовуватися так, щоб він мав творчий, спрямований характер. Під час оволодіння танцювальною технікою потрібно формувати в колективі творче мислення, досягати виразності кожного руху.

Простота й природність виконання побутових українських народних танців та хороводів надають більше можливостей для розвитку комунікативних якостей у дітей: дружелюбності, товариськості, співчуття, які визначають духовно-моральну культуру особистості.

Танцювальний твір, який правдиво передає задум художника – важливий засіб естетичного виховання. Для того, щоб танець став засобом естетичного виховання, він повинен мати високохудожню форму. Досягти цієї мети виконавець може, лише досконало оволодівши засобами української народної танцювальної лексики [4, с. 8].

Українська народна музика. Без знання музики та розуміння її образного, емоційного змісту, без національного колориту, без урахування тісного зв'язку музики й танцю не досягнути повної осмисленості справжньої виразності українського народного танцю. Тому розвиток музичної культури є одним із основних завдань виховання дітей молодшого шкільного віку. Музичний розвиток дітей повинен проводитись на основі вивчення естетики музики, ознайомленням, слуханням української народної музики й пісень, аналізу їхньої змісту й форми.

Завданням навчання є уміння точно втілювати музику в блискучих, видимих образах танцю, розкриваючи усе розмаїття звукових інтонацій. Спільна творча робота педагога та концертмейстера, що музично оформляє урок, сприяє найбільш ефективному художньому мисленню дітей молодшого шкільного віку, свідомому осягненню зв'язку музики з танцем, прищепленню навичок узгодженості руху з музикою [3, с. 68].

Отже, кожний український народний танець поставлений хореографом-балетмейстером повинен розкривати тему музичного твору, визначаючи образ, характер та суть сценічної дії. У навчальній та постановчій роботі необхідно прагнути використовувати лише високоякісну музику. Це значно розширить музичні обрії та наштовхне на нові «не заштамповані» образи.

Український народний костюм. Дітям молодшого шкільного віку на заняттях з українського народного танцю рекомендують демонструвати народний костюм та пояснювати відмінності між автентичним та сценічним костюмом. Перші не використовуються для народного танцю (як 100 років тому), вони знаходяться в музеях, приватних колекціях, передаються з покоління в покоління. В основі сучасного народно-сценічного костюму є елементи українського автентичного костюму (вишивка, прикраси, крій одягу: сорочки, плахти та ін). Костюми й рухи степових районів у стилістичному аспекті відрізняються від танців гірських районів України [4, с. 15].

Отже, сучасному світі взагалі і в Україні зокрема хореографія стає домінуючим видом мистецтва. Заняття хореографією сприяють естетичному вихованню дітей, позитивно впливають на їхній фізичний розвиток, розширюють їхню загальну культуру. Активне ознайомлення з хореографією формує художній смак дітей, вони починають помічати та сприймати

прекрасне не тільки в мистецтві, а й у житті. Ознайомлення з народною танцювальною творчістю не тільки виробляє силу і спритність, а й почуття гордості за художні багатства своєї Батьківщини, породжує інтерес до життя й мистецтва своїх предків, прищеплює любов і виховує повагу до них.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Л.А. Ритміка і танець у 1-4 класах загальноосвітньої школи: навч. посіб. / Л.А. Бондаренко. – К. : Муз. Україна, 1989. – 232 с.
2. Верховинець В. М. Весняночка / Василій Миколаєвич Верховинець.– вид. 4-те, випр., доп. – К.: Музична Україна, 1979. – 339 с.
3. Голдрич О.С. Методика роботи з хореографічним колективом: навч. посіб. / О.С. Голдрич. – Л. : Сполом, 2007. – 72 с.
4. Забрєдовський С.Г. Методика роботи з хореографічним колективом: навч. посіб. / С.Г. Забрєдовський. – К. : НАКККіМ, 2011. – 188 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. / М.М. Фіцула. – вид. 2-ге, випр., доп.- К. : Академвидав, 2007. – 560 с. – (Альма-матер).
6. Чалчинська Л. Естетичне виховання учнів / Л. Чалчинська // Початкова освіта. – № 15. – 2001 р.– К. : Пед. преса, 2001. – 52 с. – С. 8.

Поліщук О.П.

аспірант,

Рівненський державний гуманітарний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОРАЛЬНИХ ЗНАТЬ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Питання морального виховання виходить на одне з перших місць у системі виховання майбутнього громадянина незалежної української держави. Однією із складових морального виховання є виховання культури поведінки, яку розглядаються як важливу соціальну, педагогічну і психологічну проблему, від успішного розв'язання якої залежить розвиток у підростаючого покоління високих моральних якостей, глибокої інтелігенції і справжнього духовного багатства.

Молодший шкільний вік – особливий етап у формуванні ставлення людини до оточуючого світу. Саме в цей час формується спрямованість особистості – громадська, колективістська чи, навпаки, егоїстична, індивідуалістська. Цей вік особливо сприятливий для формування основ культури поведінки: молодші школярі вже здатні сприймати вимоги до своєї поведінки, вони піддатливі зовнішньому впливові, схильні до наслідування, вірять учителю, коли він говорить їм про необхідність виконання моральних норм. В ці роки дитина отримує знання про навколишній світ, у неї починає формуватися певне відношення до людей, до праці, виробляються навички і звички правильної поведінки, складається характер.

Забезпечення ефективного розвитку моральних знань і емоційно-моральних ставлень молодших школярів, як важливої передумови становлення моральних переконань є необхідністю, передбачає врахування у навчально-виховному процесі ряду особливостей емоційно-когнітивної сфери у молодших школярів [1, с. 33].